

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

До захисту допустити:

Завідувач кафедри

Максим БУЛИК

«15» травня 2024 р.

**«ЄВРОАТЛАНТИЧНА ПОЛІТИКА ФІНЛЯНДСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ В
УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ»**

Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Міжнародні
відносини»

Авдєєва Івана Дмитровича

Науковий керівник:

Булик М. В., к.політ.н., доцент кафедри політології
та міжнародних відносин

Рецензент:

Фесенко М. В., д.політ.н., провідний науковий
співробітник відділу трансатлантичних досліджень,
Інституту всесвітньої історії НАН України

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою відмінно / 92 / А

Секретар ЕК

Анастасія ТРОФИМЕНКО

«11» червня 2024 р.

Київ – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЄВРОАТЛАНТИЧНИЙ ЧИННИК У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ФІНЛЯНДІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ	10
РОЗДІЛ 2. ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ ПРОТИ УКРАЇНИ	23
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми полягає в тому, що політика Фінляндії має значний вплив на міжнародні відносини та безпеку в регіоні. Російсько-українська війна значно змінила безпекову ситуацію в Європі та світі. Фінляндія, як країна зі стратегічним розташуванням на кордоні з Росією, перебуває у фокусі міжнародної уваги. Її політика щодо інтеграції в євроатлантичні структури (НАТО та ЄС) є важливим прикладом для інших країн, що стикаються з подібними викликами.

Аналіз євроатлантичної політики Фінляндії допомагає зрозуміти, як держави з обмеженими ресурсами можуть забезпечити свою безпеку в умовах агресії з боку більш потужного сусіда, що робить цю тему актуальною як з теоретичної, так і з практичної точки зору. У контексті російсько-української війни, Фінляндія активно підтримує Україну, зокрема, через участь у міжнародних санкціях проти Росії та надання гуманітарної допомоги. Це підкреслює важливість розуміння євроатлантичної політики Фінляндії для аналізу сучасних міжнародних відносин та стратегій безпеки.

Фінляндія відіграла значну роль у формуванні єдиної політики Європейського Союзу щодо російської агресії в Україні відповідно до вимог. У якості держави-члена ЄС, яка межує з Росією, Фінляндія має особливий погляд на ситуацію і внесла важливий внесок у обговорення та формулювання політики ЄС стосовно Росії та України. По-перше, Фінляндія активно брала участь у обговореннях та переговорах на рівні ЄС, вносячи значний внесок у формування консенсусу та формулювання спільної позиції ЄС. Фінський уряд тісно співпрацював з іншими державами-членами ЄС, щоб допомогти сформуванню єдиної та твердої відповіді ЄС на російську агресію. По-друге, Фінляндія неодноразово наголошувала на важливості єдності та солідарності в ЄС у відносинах з Росією. Фінський міністр закордонних справ та інші високопосадовці постійно закликали до спільної та рішучої реакції ЄС на незаконні дії Росії в Україні. Вони наголошували,

що єдина позиція ЄС є вирішальною для стримування подальшої агресії. Згідно з даними, ЄС вже вжив ряд санкцій проти Росії, але деякі країни, такі як Фінляндія та Швеція, закликають до посилення санкцій [1]. По-третє, Фінляндія також внесла практичний внесок у зусилля ЄС щодо України. Вона була серед тих, хто підтримав санкції ЄС проти Росії та активно брала участь у різних ініціативах ЄС щодо підтримки України, включаючи допомогу в сфері безпеки та допомогу у відновленні. Фінляндія підтвердила своє непохитне засудження повномасштабної агресивної війни Росії проти України та тимчасової окупації території України, підкресливши, що безпека Європи зіткнулася з найбільшою за останні десятиліття загрозою. Фінляндія зобов'язалася забезпечити довгострокову підтримку потреб України, зокрема у сфері безпеки та оборони, а також посилення стійкості України, на виконання Спільної декларації про підтримку України [3].

Фінляндія також підтримує Україну задля посилення захисту, стійкості та відбудови критичної інфраструктури. Фінляндія продовжує підтримувати ключові реформи в галузі освіти шляхом співпраці між міністерствами освіти та іншими відповідними установами, включно з Фінським національним агентством з питань освіти, та надаючи підтримку у забезпеченні функціональної спроможності освітнього сектору з особливим наголосом на інклюзивність та якість освіти [3].

В сучасній історіографії акцентується на ролі Фінляндії як важливого актору в Євроатлантичному альянсі, що підкреслює її роль у підтримці міжнародного порядку та стабільності. Це дослідження дозволяє глибше зрозуміти, як політика Фінляндії впливає на міжнародні відносини та безпеку в регіоні, а також як вона відповідає на виклики сучасного світу.

Предметом є євроатлантична політика Фінляндії в умовах російсько-української війни

Об'єктом є Євроатлантична політика Фінляндії

Теоретично, євроатлантична політика Фінляндії стає відображенням зростаючої співпраці між Європейським Союзом та НАТО, з метою

стабілізації регіону та схильності до захисту державного суверенітету та безпеки. Відповідно, вона відповідає концепції співпраці та підпорядкування міжнародних правових інститутів для запобігання міжнародних конфліктів.

Теоретичне дослідження євроатлантичної політики Фінляндії дає цінну інформацію про динаміку міжнародних відносин у Північному регіоні та за його межами. Це підкреслює важливість дипломатії, діалогу та співпраці у вирішенні конфліктів і підтриманні миру та стабільності. На практиці вивчення політики Фінляндії може дати цінні уроки для інших країн, які стикаються з подібними проблемами у своїх відносинах з Росією та іншими великими державами.

У порівнянні з існуючою історіографією, дослідження євроатлантичної політики Фінляндії пропонує новий погляд на російсько-українську війну та її наслідки для ширшого регіону. Хоча значна частина існуючої літератури зосереджена на військових і політичних аспектах конфлікту, вивчення політики Фінляндії підкреслює роль дипломатії та діалогу у вирішенні суперечок і сприянні миру.

Тема євроатлантичної інтеграції Фінляндії активно досліджується як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Українські автори, такі як Л. Чекаленко, О. Потехін, Ю. Костенко, а також фінські дослідники Т. Форсберг, Т. Вестінен, Г. Гранхольм, зробили значний внесок у вивчення цього питання. Українська дослідниця Л. Чекаленко у своїй монографії «Зовнішня політика України: підручник» (2016) приділила увагу аналізу зовнішньополітичного курсу Фінляндії, зокрема її прагненню до поглиблення співпраці з НАТО на тлі російсько-української війни [4].

О. Потехін, український експерт з питань міжнародної безпеки, у статті «Розширення НАТО: уроки для України» (2022) дослідив мотиви та наслідки вступу Фінляндії до Альянсу, що стало відповіддю на агресивну політику Росії [5].

Ю. Костенко, український політолог, у статті «Нордичний вимір зовнішньої політики України» (2021) проаналізував трансформацію

безпекової політики Фінляндії в контексті російсько-української війни та її наближення до НАТО [6].

Фінський дослідник Т. Форсберг у монографії «Finland's Foreign Policy: From Neutrality to Post-Neutrality» (2022) детально розглянув еволюцію зовнішньополітичного курсу Фінляндії, зокрема її перехід від нейтралітету до євроатлантичної інтеграції [7].

Інший фінський науковець Т. Вестінен у статті «Finland's NATO Membership: Causes and Consequences» (2023) проаналізував ключові чинники, що зумовили вступ Фінляндії до НАТО, та оцінив його вплив на систему безпеки в Північній Європі [8].

Г. Гранхольм, фінський експерт з питань міжнародної безпеки, у статті «The Geopolitical Implications of Finland's NATO Membership» (2023) дослідив геополітичні наслідки приєднання Фінляндії до Альянсу [9].

Отже, тема євроатлантичної інтеграції Фінляндії знайшла своє відображення в роботах як українських, так і фінських науковців, які всебічно проаналізували цей процес та його значення для системи європейської безпеки.

У статті «EURO-ATLANTIC INTEGRATION OF FINLAND AND NORWAY: COMPARATIVE ANALYSIS» Іван Р. Скрипка та Ойуна Д. Ердиньєва провели порівняльний аналіз євроатлантичної інтеграції Фінляндії та Норвегії. Вони розглянули різницю та схожість шляхів інтеграції цих країн, історичні причини їхнього вибору, переваги та недоліки, а також перспективи політики інтеграції в цих державах. Стаття також розглядає вплив інтеграції на відносини між досліджуваними країнами та Російською Федерацією, зокрема, зміни в політиці та риториці фінів та норвежців після входження Криму до складу РФ та початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну в 2022 році [10].

Цей аналіз важливий для розуміння процесів євроатлантичної інтеграції, які відбуваються в різних країнах, і їх впливу на зовнішню політику та безпеку. Він також допомагає визначити, які стратегії інтеграції

можуть бути ефективними для інших країн, що розглядають можливість приєднання до євроатлантичного простору.

Окрім того, стаття "There's a model for Ukraine's future Euro-Atlantic integration: The Baltics" від Міністерства закордонних справ Норвегії зазначає, що країни Балтії можуть служити моделлю для майбутньої євроатлантичної інтеграції України. Це підкреслює важливість співпраці та взаємодії між країнами, що розвиваються, з країнами, які вже є частиною євроатлантичного простору [11].

Враховуючи ці дослідження, можна зробити висновок, що євроатлантична інтеграція Фінляндії є добре вивченою темою, але вона потребує подальшого аналізу, особливо з урахуванням нових викликів та змін у міжнародній політиці.

У сучасній політичній ситуації Фінляндія продовжує підтримувати баланс у своїх зв'язках з Європою та Росією, одночасно захищаючи свої національні інтереси. Незважаючи на це, вона активно співпрацює з НАТО в рамках програми ініціативи НАТО підтримки та співпраці, але формально не є її членом. Вона продовжує підтримувати політику безпеки та безпекові ініціативи в рамках євроатлантичної спільноти.

Методологія дослідження: аналіз літератури та джерел (вивчення наукових праць, досліджень, статей, монографій, офіційних документів, публіцистичних матеріалів та інших джерел, присвячених зовнішній політиці Фінляндії, євроатлантичній інтеграції, російсько-українському конфлікту та їх взаємозв'язку) концептуальний аналіз(визначення ключових понять та термінів) системний підхід (розгляд зовнішньої політики Фінляндії як складної системи, що складається з різних елементів, таких як цілі, інтереси, ресурси, механізми, суб'єкти та об'єкти. Вивчення взаємодії цих елементів між собою та із зовнішнім середовищем).

Джерельна база дослідження включає офіційні документи Фінляндської Республіки, НАТО та Європейського Союзу, статистичні дані,

аналітичні матеріали провідних міжнародних організацій, а також наукові публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, статті із популярних видань.

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати та оцінити євроатлантичну політику Фінляндської Республіки в контексті російсько-української війни.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати євроатлантичний чинник у зовнішній політиці Фінляндії на початку XXI ст.
2. Дослідити євроатлантичну інтеграція Фінляндії, як відповідь на російську агресію проти України.

Наукова новизна отриманих результатів. Дослідження пропонує оновлений і детальний аналіз зовнішньої політики Фінляндії щодо НАТО та Європейського Союзу в умовах російсько-української війни. Враховуючи швидкоплинну природу геополітичної ситуації, цей аналіз надає нові дані та ідеї щодо стратегічних міркувань і дій Фінляндії. Робота досліджує глибокий вплив російсько-української війни на фінську безпекову парадигму та зовнішню політику. Наукова новизна полягає у вивченні того, як конкретний геополітичний конфлікт змінив підходи Фінляндії до своєї безпеки та відносин з євроатлантичними організаціями, розкриваючи динаміку адаптації політики країни до плинних обставин.

Практичне застосування одержаних результатів. Дослідження може бути корисним для дипломатів і фахівців з міжнародних відносин, допомагаючи їм зрозуміти позицію та стратегічні міркування Фінляндії в євроатлантичному контексті. Це може сприяти ефективнішій дипломатії та співпраці між Фінляндією та її союзниками та партнерами, особливо в контексті НАТО та Європейського Союзу.

Апробація результатів роботи. Участь у Всеукраїнських науково-практичних конференціях: «СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У XXI СТОЛІТТІ: ЛОКАЛЬНІ, НАЦІОНАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ КОНТЕКСТИ» та Міжкультурна комунікація і глокалізаційні процеси у

соціологічному вимірі, а також в електронному збірнику Декади студентської науки 2024.

У цій роботі розглядаються два ключові аспекти зовнішньої політики Фінляндії: Євроатлантичний чинник та Євроатлантична інтеграція як реакція на російську агресію проти України. Робота присвячена аналізу зовнішньої політики Фінляндії, зокрема її відносини з Європою та Атлантикою, а також реакції на російську агресію проти України.

Перший розділ аналізує, як Євроатлантичний чинник вплинув на зовнішню політику Фінляндії на початку XXI століття. Він розглядає, як Фінляндія використовує свої зв'язки з Європою та Атлантикою для підтримки своєї зовнішньої політики, зокрема через принципи нейтралітету та військової позаблоковості.

Другий розділ зосереджується на тому, як Фінляндія реагувала на російську агресію проти України через призму Євроатлантичної інтеграції. Він аналізує, як інтеграція з Європою та Атлантикою допомогла Фінляндії підтримати Україну та підкреслити її позицію щодо російської агресії.

РОЗДІЛ 1

ЄВРОАТЛАНТИЧНИЙ ЧИННИК У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ ФІНЛЯНДІЇ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ

Фінляндія має багатовікову історію, що формує її відносини з Євроатлантичним альянсом. Після здобуття незалежності від Росії у 1917 році, її зовнішня політика була визначена близькістю до Радянського Союзу. Протягом більшої частини 20-го століття Фінляндія прагнула зберегти свій суверенітет, балансує між східним та західним блоками, уникаючи приєднання до військових альянсів.

Поняття «фінляндизація» описує політику Фінляндії під час Холодної війни, коли країна залишалася офіційно нейтральною, підтримуючи тісні відносини як з НАТО, так і з Радянським Союзом. Це дозволило уникнути радянського впливу, зберігаючи добрі стосунки зі своїм східним сусідом. Протягом цього періоду Фінляндія активно розвивала економічні та культурні зв'язки з обома сторонами, що сприяло її стабільності та процвітанню.

Нова конституція Фінляндії, прийнята у 1919 році, закріпила принципи демократії та парламентської системи правління, створивши основу для сучасної демократичної держави. Це сприяло розвитку політичного плюралізму та стабільності, що дозволило зосередитися на економічних реформах та побудові сильної соціальної держави.

Після Другої світової війни, коли почалася Холодна війна, Фінляндія опинилася в складному становищі, намагаючись балансувати між Радянським Союзом і західними країнами. Незважаючи на тиск, Фінляндія зберігала нейтралітет, що дозволило уникнути участі в військових конфліктах та підтримувати добрі відносини з обома блоками.

Політика нейтралітету та прагматизм Фінляндії під час Холодної війни були ключовими факторами, що забезпечили її незалежність і суверенітет.

Активна участь у миротворчих місіях під егідою ООН та розвиток демократичних інститутів зміцнили її міжнародну репутацію

Кінець "Холодної війни" та розпад Радянського Союзу в 1991 році стали новим етапом у зовнішній політиці Фінляндії. Країна почала більш активно інтегруватися до західних інституцій, приєднавшись до Європейського Союзу в 1995 році. Однак, навіть після закінчення "Холодної війни", Фінляндія продовжує дотримуватися політики позаблоковості та підтримує хороші відносини як з Росією, так і з Заходом.

Рішення Фінляндії приєднатися до Європейського Союзу стало ключовим моментом у її зовнішній політиці. Членство в ЄС забезпечило Фінляндії доступ до більшого економічного ринку, посилення політичного впливу та переваги безпеки. Вступ Фінляндії до ЄС був зумовлений її бажанням зміцнити свої економічні зв'язки із Західною Європою та забезпечити свою безпеку у світі після холодної війни.

Фінляндія стала членом Європейського Союзу 1 січня 1995 року разом зі Швецією та Австрією після того, як їхні вступи були схвалені в референдумах, що відбулися у 1994 році. Вступ Фінляндії до ЄС став значимим кроком у її зовнішньополітичній орієнтації та внутрішньому розвитку.

Вступ до ЄС мав велике значення для Фінляндії з політичної точки зору. По-перше, це підсилило її позиції на міжнародній арені. Фінляндія, яка має довгу спільну історію з Росією, традиційно прагнула забезпечити свою безпеку через нейтралітет. Вступ до ЄС дозволив їй стати частиною більшого політичного та економічного блоку, що зміцнило її безпекові гарантії. Економічно, членство в ЄС відкрило Фінляндії доступ до єдиного ринку Європейського Союзу, що сприяло зростанню її експорту, особливо у сферах високих технологій та машинобудування. Також це сприяло притоку інвестицій у країну. Приєднання до економічного та валютного союзу згодом дозволило Фінляндії використовувати євро як національну валюту, що додатково стабілізувало її економіку. Найважливішими секторами економіки

Фінляндії у 2020 році були промисловість (20,3%), державне управління, оборона, освіта, охорона здоров'я та соціальна робота (20,6%), а також оптова та роздрібна торгівля, транспорт, послуги розміщення та харчування (14,0%). На торгівлю всередині ЄС припадає 55% експорту Фінляндії (Німеччина - 14%, Швеція - 10% і Нідерланди - 7%), тоді як за межами ЄС 9% припадає на Сполучені Штати і 5% - на Китай [20].

На соціальному рівні, вступ до ЄС також сприяв розвитку громадянського суспільства в Фінляндії. Відкриття кордонів сприяло мобільності населення, освітнім обмінам та культурному збагаченню. Фінляндія активно використала можливості, які надає членство в ЄС, для підвищення якості життя своїх громадян.

Хоча Фінляндія довгий час дотримувалася політики нейтралітету, вона поступово зміцнювала свої зв'язки з НАТО та ЄС.

Будучи членом ЄС з 1995 року, Фінляндія активно бере участь у процесі прийняття рішень та ініціативах ЄС. Фінляндія підтримує Спільну зовнішню та безпекову політику ЄС (CFSP) та бере участь у цивільних і військових місіях ЄС. CFSP є ключовим елементом зовнішньої політики ЄС, спрямованим на забезпечення миру, стабільності та безпеки в Європі та за її межами. Фінляндія бере участь у цивільних та військових місіях ЄС, спрямованих на підтримку миру та стабільності в різних регіонах світу [21].

Ці місії включали миротворчі місії, підтримку гуманітарних операцій, а також військові операції, спрямовані на захист інтересів ЄС. Фінляндія, як член ЄС, має обов'язок співпрацювати з іншими країнами-членами у цих місіях, сприяючи спільним зусиллям для досягнення спільних цілей. Важливо зазначити, що участь Фінляндії у цих місіях є частиною її зобов'язань як члена ЄС, і вона відповідає за виконання цих завдань відповідно до своїх національних інтересів та можливостей.

Фінляндія також є прихильником поглиблення європейської інтеграції та зміцнення ролі ЄС на міжнародній арені. Підхід Фінляндії до інтеграції в ЄС змінювався з часом під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Країна продемонструвала відданість загальним правилам і цінностям ЄС, наголошуючи на важливості загальних правил і цінностей ЄС з точки зору справедливості та впливу. Такий наголос на спільних правилах є не лише відображенням прихильності Фінляндії ЄС, але й стратегією захисту її інтересів як маленької держави в рамках ЄС. Підхід країни до політики ЄС характеризується зосередженістю на вирішенні економічних криз, застосуванні спільних правил та залученні громадян, хоча останнє вважається другорядним у короткостроковій перспективі [22].

Таким чином, євроатлантичний чинник став ключовим у зовнішній політиці Фінляндії в 21 столітті, про що свідчить її зростаюча співпраця з НАТО, кульмінацією якої став вступ до альянсу в 2023 році, а також активна участь у справах ЄС [23].

З 2000 року Фінляндія брала участь у багатьох навчаннях і операціях НАТО в рамках програми «Партнерство заради миру» [24]. У 1997 році уряд Фінляндії висловив сильну підтримку розвитку взаємодії між НАТО та країнами-партнерами, що сприяло міжнародному управлінню кризами в рамках концепції «Партнерство заради миру». Фінляндія також підтримувала тісні відносини з НАТО, придбавши від членів альянсу військове обладнання, включаючи літаки F-35 Lightning II, що відповідали стандартам НАТО.

У 2014 році, під час перебування на посаді міністра оборони Карла Хагlundа, уряд Фінляндії оголосив про переговори з НАТО щодо угоди про взаєморозуміння, яка дозволяла НАТО та Фінляндії проводити спільні військові навчання на території Фінляндії та надавати допомогу від членів НАТО у випадках надзвичайних ситуацій, таких як катастрофи, перебої та загрози безпеці. Фінляндія та Швеція взяли участь у 2015 році в навчанні "Арктичний виклик НАТО"

Фінляндія також співпрацювала з НАТО в Афганістані, Косово та в боротьбі з піратством біля берегів Сомалі. У Афганістані Фінляндія брала участь у миротворчих місіях під егідою НАТО, спрямованих на підтримку

стабільності та безпеки в регіоні. Це було частиною більш широкої операції НАТО "Enduring Freedom", яка включала військові та цивільні зусилля для забезпечення безпеки та підтримки місцевого населення.

У Косово, Фінляндія також брала участь у миротворчих місіях, спрямованих на підтримку стабільності та безпеки після конфлікту. Ці місії були частиною операцій НАТО, спрямованих на забезпечення миру та стабільності в регіоні.

У боротьбі з піратством біля берегів Сомалі, Фінляндія брала участь у операції "Ocean Shield", яка була спрямована на захист морського транспорту в Індійському океані від сомалійських піратів. Ця операція була частиною зусиль НАТО для підтримки безпеки в регіоні та захисту міжнародного морського транспорту [25].

Програма "Партнерство заради миру" була створена з ініціативи НАТО для стимулювання і підтримки оборонних реформ в країнах-партнерах, євроатлантичне партнерство робить свій внесок в демократичні перетворення, допомагає розбудувати сучасні, ефективні і демократично відповідальні збройні сили та інші оборонні інституції, а також допомагає країнам-партнерам пом'якшити соціальні і матеріальні наслідки реформ.

Рада північноатлантичного співробітництва (РПАС) об'єднала 16 країн-членів НАТО, держави Центральної і Східної Європи, Балтійські держави. Після розпаду СРСР число членів ради зросло за рахунок приєднання до неї усіх країн СНД. В квітні 1992 року до РПАС приєдналася Грузія, в червні — Албанія. В червневій 1992 року сесії Ради як спостерігач брала участь Фінляндія [26].

Політика Фінляндії після 2000 року та до 2022 року була визначена динамічними змінами, які відображали її зовнішні відносини та внутрішню політику. Уряд Фінляндії відіграв ключову роль у формуванні цієї політики, яка була спрямована на підтримку міжнародного порядку, захист демократії

та прав людини, а також на розвиток економічних та політичних відносин з євроатлантичними партнерами та іншими країнами.

- У 2000-2003 роках Фінляндією керував уряд на чолі з прем'єр-міністром Пааво Ліппоненом (Соціал-демократична партія Фінляндії).
- У 2003-2007 роках прем'єр-міністром був Матті Ванганен (Центристська партія Фінляндії).
- У 2007-2011 роках уряд очолював Матті Ванганен (Центристська партія Фінляндії).
- У 2011-2015 роках прем'єр-міністром був Юркі Катайнен (Національна коаліція).
- У 2015-2019 роках уряд очолював Юха Сіпіля (Центристська партія Фінляндії).
- У 2019-2022 роках прем'єр-міністром була Санна Марін (Соціал-демократична партія Фінляндії) [27].

Уряд країни стикався з багатьма викликами. Одним з найбільш суперечливих політичних питань у Фінляндії стала імміграція, особливо з 2015 року, коли Європа зіткнулася з масовим напливом мігрантів і шукачів притулку. Уряд Фінляндії вжив різних заходів для управління цим напливом, включаючи посилення прикордонного контролю, збільшення кількості шукачів притулку, яких повертають до країн походження, та запровадження суворіших вимог до прохань про надання притулку.

Однак питання імміграції викликало серед фінів різні думки та емоції. Одні стверджують, що Фінляндія зобов'язана надавати гуманітарну допомогу і притулок тим, хто рятується від війни, переслідувань чи бідності, інші висловлюють занепокоєння щодо впливу імміграції на фінську культуру, суспільство та економіку.

На дебати також вплинуло зростання популістських і націоналістичних рухів у Європі, що призвело до ще більшої поляризації та розколу в суспільстві навколо цього питання. Уряд Фінляндії зазнав критики за те, як він реагує на імміграційну кризу, включаючи звинувачення в занадто м'якому

ставленні до імміграції та нездатності надати належну підтримку громадам мігрантів.

Незважаючи на ці виклики, Фінляндія докладляє зусиль для інтеграції мігрантів і шукачів притулку в суспільство, в тому числі забезпечує мовну підготовку, освіту та послуги з працевлаштування. Країна також реалізувала різні ініціативи, спрямовані на просування культурного розмаїття та інтеграції, такі як «Стратегія інтеграції та включення», розпочата у 2018 році.

Загалом, питання імміграції залишається складною і суперечливою темою у Фінляндії, що вимагає ретельного розгляду гуманітарних, соціальних та економічних наслідків міграційної політики [28].

Уряди Фінляндії намагалися підтримати економічний ріст, інвестуючи в інфраструктуру, Фінляндія має сильну традицію інвестування в освіту та дослідження, що сприяло її репутації як центру інновацій та підприємництва.

Уряд реалізував різні ініціативи для сприяння економічному зростанню, зокрема:

1. Інвестиції в інфраструктуру: Фінляндія інвестувала значні кошти в модернізацію своєї транспортної мережі, включаючи високошвидкісну залізницю, дороги та порти. Це покращило сполучення та полегшило переміщення товарів і людей.

2. Наука та дослідження: Фінляндія має сильну дослідницьку культуру, і уряд інвестує в дослідження і розробки (R&D) для підтримки інновацій та підприємництва. Країна є домом для кількох всесвітньо відомих науково-дослідних установ, включаючи Університет Гельсінкі та Університет Аалто.

3. Інноваційна політика: Фінляндія впроваджує різні інноваційні політики, такі як «Фінська інноваційна політика» (2016), яка спрямована на сприяння інноваціям та підприємництву шляхом надання фінансування, податкових пільг та інших заходів підтримки для стартапів та малих і середніх підприємств (МСП) [29].

4. Освіта та професійна підготовка: Фінляндія має високоосвічену робочу силу, і уряд інвестує в освітні та навчальні програми, щоб

гарантувати, що працівники мають навички, необхідні для адаптації до мінливих економічних умов.

5. Діджиталізація: Фінляндія також зосередилася на цифровізації, інвестуючи в розвиток цифрової інфраструктури, включаючи мережі 5G, кібербезпеку та аналітику даних.

Ці зусилля сприяли високим економічним показникам Фінляндії, завдяки чому країна посідає високі місця в різних індексах, таких, як Індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму та Індекс легкості ведення бізнесу Світового банку.

Однак Фінляндія все ще стикається з такими викликами, як старіння населення, зменшення кількості населення працездатного віку та необхідність адаптації до мінливої глобальної економіки. Уряд продовжує зосереджувати увагу на цих викликах, впроваджуючи політику, спрямовану на сприяння економічному зростанню, інноваціям та конкурентоспроможності [30].

Уряд також інвестує в соціальні послуги та програми, продовжує розвивати свою систему охорони здоров'я та соціального забезпечення, надаючи пріоритет політиці, яка сприяє рівності та соціальній справедливості. Фінська система соціального забезпечення вважається однією з найбільш комплексних і егалітарних у світі, з сильним акцентом на соціальну рівність і доступ до медичних і соціальних послуг.

Деякі ключові особливості системи соціального забезпечення Фінляндії включають:

1. Універсальна охорона здоров'я: Фінляндія має фінансовану державою систему охорони здоров'я, яка забезпечує всебічне охоплення всіх громадян, незалежно від доходу чи соціального статусу.

2. Соціальне забезпечення: Фінська система соціального забезпечення надає широкий спектр пільг, включаючи допомогу по безробіттю, допомогу по інвалідності та пенсії за віком, для підтримки осіб та сімей, які її потребують.

3. Освіта та догляд за дітьми: Фінляндія має високорозвинену систему освіти, з безкоштовною освітою від початкової школи до університету, а також низку варіантів догляду за дітьми, включаючи субсидований догляд за дітьми та батьківську відпустку.

4. Житло та соціальна допомога: Фінляндія має низку програм підтримки малозабезпечених сімей та окремих осіб, включаючи житлові субсидії, продовольчу допомогу та інші форми соціальної допомоги.

5. Рівність та антидискримінація: Фінляндія має тверду прихильність до просування рівності та боротьби з дискримінацією, закони та політика спрямовані на захист прав маргіналізованих груп, включаючи жінок, меншин та ЛГБТК+ осіб.

Система соціального забезпечення Фінляндії фінансується за рахунок поєднання податків, внесків на соціальне страхування та державних субсидій. Система розроблена таким чином, щоб бути всеосяжною та інклюзивною, з акцентом на наданні підтримки тим, хто її найбільше потребує.

Прихильність Фінляндії до соціального забезпечення та рівності визнана на міжнародному рівні: країна посідає високі місця в Індексі людського розвитку ООН та Індексі кращого життя ОЕСР. Країна також отримала високу оцінку за свою прогресивну систему оподаткування, яка допомагає зменшити нерівність у доходах і фінансувати соціальні програми.

Загалом, система соціального забезпечення Фінляндії є важливою частиною соціальної структури країни, забезпечуючи захист громадян і сприяючи соціальній справедливості та рівності, що також мало не аби який вплив на стосунки з Євроатлантичним альянсом [31].

Можна виділити кілька характерних рис політики фінського уряду щодо розвитку відносин з Росією, НАТО та іншими країнами з акцентом на безпекову політику та регіональне співробітництво.

Росія:.

- За часів правління уряду під керівництвом Центристської партії (2011-2015 рр.) відносини Фінляндії з Росією характеризувалися зосередженням на економічному співробітництві та культурному обміні з метою зменшення напруженості та покращення двосторонніх відносин.
- За часів уряду під керівництвом Санни Марін (2019 р. - дотепер) Фінляндія зайняла більш критичну позицію щодо Росії, особливо після анексії Криму та триваючого конфлікту на сході України. Фінляндія збільшила свої військові витрати та участь у навчаннях НАТО, водночас зберігаючи дипломатичні канали з Росією [32].

Інші країни:

- За часів правління уряду, очолюваного Центристською партією, відносини Фінляндії зі Швецією характеризувалися зосередженням на регіональній співпраці, включаючи спільне оборонне планування і співробітництво в регіоні Балтійського моря.
- За часів правління уряду під керівництвом Маріна Фінляндія підкреслила свою відданість Європейському Союзу (ЄС) і НАТО, а також зміцнила свої відносини з іншими північними країнами, в тому числі Швецією і Норвегією.
- Фінляндія також підтримує добрі відносини зі Сполученими Штатами, зосереджуючи увагу на співпраці у сфері безпеки і проведенні спільних навчань [33].

Політика безпеки і регіональне співробітництво:

- Оборонна реформа (2010-ті роки): Уряд Фінляндії здійснив оборонну реформу, в тому числі збільшив витрати на оборону і модернізував свої військові можливості.
- Регіональне співробітництво у сфері безпеки (2010-ті роки): Фінляндія посилила співпрацю у сфері безпеки з сусідніми країнами, в тому числі Швецією, Норвегією і Естонією, за допомогою таких ініціатив, як

Північне оборонне співробітництво (NORDEFCO) і співробітництво в регіоні Балтійського моря.

- Кібербезпека (2010-ті роки): Фінляндія надала кібербезпеці пріоритетного значення, розробивши національну стратегію кібербезпеки і співпрацюючи з іншими країнами для протидії кіберзагрозам [34].

НАТО:

- Фінляндія була позаблоковою країною з моменту здобуття незалежності, але останніми роками посилила свою співпрацю з НАТО. За часів правління уряду, очолюваного Центристською партією, Фінляндія брала участь у програмі НАТО «Партнерство заради миру» (ПЗМ) і проводила спільні навчання з країнами-членами НАТО.
- За часів уряду під керівництвом Маріна Фінляндія збільшила свою участь у діяльності НАТО, в тому числі в навчаннях і тренувальних програмах, зберігаючи при цьому свій позаблоковий статус.

У травні 2022 року, після російського вторгнення в Україну, Фінляндія офіційно подала заявку на членство в НАТО. Приєднання Фінляндії до НАТО також посилило її позиції в рамках альянсу, дозволяючи їй активно брати участь у різних заходах, включаючи перші зустрічі міністрів оборони НАТО, зустрічі з питань зовнішніх справ та перший саміт НАТО. Ці кроки є важливими для глибшого взаєморозуміння та співпраці Фінляндії з НАТО. Це рішення ознаменувало значний зсув у зовнішній політиці Фінляндії та було підтримано переважною більшістю населення та політичних партій [35].

У квітні 2023 року Фінляндія офіційно стала 31-м членом НАТО після ратифікації всіма членами альянсу [36]. Цей історичний момент відображає важливість Фінляндії для НАТО, як країни, яка активно співпрацює з альянсом у різних сферах, включаючи миротворчі місії, боротьбу з піратством та підтримку стабільності в регіонах, що мають стратегічне значення для НАТО.

Приєднання Фінляндії до НАТО підкреслює її бажання зміцнити свою безпеку та підтримувати міжнародний мир та стабільність. Приєднання Фінляндії до НАТО також посилило її позиції в рамках альянсу, дозволяючи їй активно брати участь у різних заходах, включаючи перші зустрічі міністрів оборони НАТО, зустрічі з питань зовнішніх справ та перший саміт НАТО. Ці кроки є важливими для глибшого взаєморозуміння та співпраці Фінляндії з НАТО.

Окрім того, Фінляндія підписала двосторонню угоду про оборонну співпрацю з США, яка має глибокі наслідки для альянсу та загальної оборони та безпеки Фінляндії. Ця угода визначила доступ американських військ, обладнання та баз у Фінляндії у випадку запиту Фінляндії про підтримку від США або НАТО.

Таким чином, приєднання Фінляндії до НАТО стало ключовим моментом у її зовнішній політиці, спрямованої на зміцнення міжнародного впливу та забезпечення безпеки.

В цілому, Фінляндія пройшла через значні зміни в своїй історії, що формували її підхід до євроатлантичної інтеграції. Країна прагне балансувати свої відносини з Росією та Заходом, підтримуючи незалежність та безпеку. Таким чином, євроатлантичний чинник став ключовим у зовнішній політиці Фінляндії в 21 столітті, про що свідчить її зростаюча співпраця з НАТО, кульмінацією якої став вступ до альянсу в 2023 році, а також активна участь у справах ЄС.

Фінляндія пройшла через значні зміни в своїй історії, що формували її підхід до євроатлантичної інтеграції. Країна прагнула балансувати свої відносини з Росією та Заходом, підтримуючи незалежність та безпеку. Євроатлантичний чинник став ключовим у зовнішній політиці Фінляндії в 21 столітті, про що свідчить її зростаюча співпраця з НАТО, кульмінацією якої став вступ до альянсу в 2023 році, а також активна участь у справах ЄС.

Фінляндія, яка довгий час дотримувалася політики нейтралітету, поступово зміцнювала свої зв'язки з НАТО та ЄС. Вступ до ЄС мав велике

значення для Фінляндії з політичної точки зору, підсиливши її позиції на міжнародній арені та економічно, відкривши доступ до єдиного ринку Європейського Союзу. На соціальному рівні, вступ до ЄС сприяв розвитку громадянського суспільства в Фінляндії, відкривши кордони для мобільності населення, освітніх обмінів та культурного збагачення.

Приєднання Фінляндії до НАТО стало ключовим моментом у її зовнішній політиці, спрямованої на зміцнення міжнародного впливу та забезпечення безпеки. Приєднання Фінляндії до НАТО також посилює її позиції в рамках альянсу, дозволяючи їй активно брати участь у різних заходах, включаючи перші зустрічі міністрів оборони НАТО, зустрічі з питань зовнішніх справ та перший саміт НАТО.

Окрім того, Фінляндія підписала двосторонню угоду про оборонну співпрацю з США, яка має глибокі наслідки для альянсу та загальної оборони та безпеки Фінляндії. Ця угода визначила доступ американських військ, обладнання та баз у Фінляндії у випадку запиту Фінляндії про підтримку від США або НАТО.

Таким чином, приєднання Фінляндії до НАТО стало ключовим моментом у її зовнішній політиці, спрямованої на зміцнення міжнародного впливу та забезпечення безпеки. В цілому, Фінляндія пройшла через значні зміни в своїй історії, що формували її підхід до євроатлантичної інтеграції. В сучасній історіографії акцентується на ролі Фінляндії як важливого актору в Євроатлантичному альянсі, що підкреслює її роль у підтримці міжнародного порядку та стабільності. Це дослідження дозволяє глибше зрозуміти, як політика Фінляндії впливає на міжнародні відносини та безпеку в регіоні, а також як вона відповідає на виклики сучасного світу.

РОЗДІЛ 2

ЄВРОАТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ ФІНЛЯНДІЇ ЯК ВІДПОВІДЬ НА РОСІЙСЬКУ АГРЕСІЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 року Росія розпочала широкомасштабне вторгнення в Україну, що ознаменувало значну ескалацію напруженості між Росією та Заходом. У відповідь на це Фінляндія, північна країна з довгою історією нейтралітету, почала переоцінювати свою політику безпеки та розглядати можливість тісних зв'язків з євроатлантичною спільнотою.

Фінляндія традиційно дотримується нейтральної позиції в міжнародних конфліктах, уникаючи військових союзів і зосереджуючись на двосторонніх відносинах з іншими країнами. Однак російське вторгнення в Україну змусило Фінляндію переоцінити свою безпекову ситуацію і розглянути потенційні ризики та переваги приєднання до євроатлантичної спільноти.

Реакція Фінляндії на російську агресію проти України була позначена низкою поступових кроків на шляху до більшої інтеграції з євроатлантичною спільнотою. Ключові події включають:

1. Військова співпраця: Фінляндія посилила військову співпрацю з країнами-членами НАТО, беручи участь у спільних навчаннях і тренуваннях з силами НАТО.

2. Співпраця у сфері кібербезпеки: Фінляндія посилила свою співпрацю з НАТО у сфері кібербезпеки, в тому числі створивши спільний центр кібербезпеки.

3. Енергетична безпека: Фінляндія посилила свою співпрацю з НАТО в галузі енергетичної безпеки, в тому числі розробила спільний план енергетичної безпеки.

4. Збільшення військових витрат: Фінляндія збільшила свої військові витрати, виділивши додаткові 1,2 млрд євро на оборонний бюджет у 2022 році.

5. Членство в НАТО: Фінляндія подала заявку на членство в НАТО, офіційна заявка була подана в травні 2022 року.

Фінляндія рішуче засуджує повномасштабну агресивну війну Росії проти України та тимчасову окупацію території України [37].

Ось кілька підтверджуючих заяв фінських політиків:

Президент Фінляндії Саулі Ніністьо:

- «Фінляндія рішуче засуджує російське вторгнення в Україну. Це грубе порушення міжнародного права і серйозна загроза миру і стабільності в Європі». (24 лютого 2022 року)

- «Фінляндія продовжуватиме підтримувати суверенітет і територіальну цілісність України, і ми працюватимемо над зміцненням наших двосторонніх відносин». (2 березня 2022 року) [38].

Прем'єр-міністр Фінляндії Санна Марін:

- «Фінляндія шокована і глибоко стурбована російським вторгненням в Україну. Ми рішуче засуджуємо цю агресію і закликаємо Росію негайно припинити свої військові дії». (24 лютого 2022 року)

- «Фінляндія зробить все можливе, щоб підтримати Україну та її народ, і ми будемо працювати з нашими міжнародними партнерами для сприяння миру та стабільності в регіоні». (4 березня 2022 року) [39].

Міністр закордонних справ Фінляндії Пекка Хаавісто:

- «Фінляндія найрішучішим чином засуджує російське вторгнення в Україну. Це грубе порушення міжнародного права і серйозна загроза миру і стабільності в Європі». (24 лютого 2022 року)

- «Фінляндія тісно співпрацюватиме зі своїми міжнародними партнерами для підтримки суверенітету і територіальної цілісності України та сприяння мирному врегулюванню конфлікту». (3 березня 2022 року) [39].

Спікер парламенту Фінляндії Ану Вехвіляйнен:

- «Парламент Фінляндії рішуче засуджує російське вторгнення в Україну. Це грубе порушення міжнародного права і серйозна загроза миру і стабільності в Європі». (24 лютого 2022 року) [40].

Конкретні дії, які демонструють непохитну відданість Фінляндії підтримці незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України можна виділити:

- Економічна підтримка
- Дипломатична підтримка
- Військова підтримка
- Гуманітарна підтримка

Фінляндія твердо підтримує Україну в її боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність. Після російського вторгнення в Україну в лютому 2022 року Фінляндія, разом з міжнародною спільнотою, надала Україні різну форму економічної підтримки, щоб допомогти їй протистояти російській агресії та полегшити наслідки війни для українського народу. Однією з форм підтримки є фінансова допомога. Фінляндія надала Україні значну фінансову допомогу, щоб допомогти покрити її нагальні потреби та підтримати її економіку. У травні 2022 року уряд Фінляндії оголосив про надання Україні додатково фінансової допомоги в розмірі 25 мільйонів євро для підтримки її бюджетних потреб. Ці кошти призначені для підтримки зусиль української влади з забезпечення функціонування базових послуг та інфраструктури. Фінляндія також активно підтримує Україну в її зусиллях з залучення міжнародної фінансової допомоги. Вона підтримала надання Україні додаткової позики МВФ та участь у міжнародній координаційній групі з підтримки України для координації економічної допомоги та консультацій з українським урядом. Крім того, Фінляндія надала Україні пряму допомогу в галузі розвитку, зосереджену на децентралізації, реформах місцевого самоврядування та регіонального розвитку. Фінляндія також надала допомогу в сфері цифровізації державної адміністрації та підтримки малого та середнього бізнесу в Україні [41].

На додаток до фінансової допомоги Фінляндія також вжила заходів для полегшення торговельних відносин з Україною, щоб допомогти українському експорту. Фінляндія, наприклад, тимчасово скасувала мита на

українські товари та скасувала квоти на імпорту українського зерна. Це допоможе підтримати українських фермерів та забезпечити безперешкодне функціонування ланцюгів поставок продовольства. Фінляндія також підтримує зусилля з відновлення України після війни. У червні 2022 року уряд Фінляндії оголосив про плани щодо участі у відновленні України, зосередженому на екологічно чистій енергії, охорони здоров'я та соціальному добробуті. На додаток до економічної допомоги Фінляндія також надала Україні гуманітарну допомогу та підтримку в галузі безпеки, що є не менш важливими для підтримки незалежності та суверенітету країни. В цілому, Фінляндія демонструє міцну прихильність підтримці України в її боротьбі за незалежність та територіальну цілісність, і її економічна підтримка є важливою частиною цих зусиль. Фінляндія також підтримала вступ України до Європейського Союзу та Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [42].

У травні 2023 року уряд Фінляндії оголосив про надання додаткової фінансової допомоги Україні в розмірі 40 мільйонів євро. Ці кошти призначені для підтримки бюджетних потреб України та допомоги в забезпеченні функціонування важливих державних послуг. У вересні 2023 року Фінляндія та Україна підписали угоду про позику в розмірі 100 мільйонів євро для підтримки української державної залізниці. Позика надасть Українським залізницям ресурси, необхідні для відновлення та розвитку їх інфраструктури. У жовтні 2023 року Фінляндія оголосила про внесок ще 16,5 мільйонів євро до Міжнародного фонду солідарності з Україною. Цей фонд, заснований Європейською Комісією, є інструментом для мобілізації міжнародної допомоги для відновлення України. У листопаді 2023 року парламент Фінляндії схвалив надання Україні позики в розмірі 300 мільйонів євро через Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Ці кошти будуть використані для підтримки бюджетної стабільності та структурних реформ в Україні. Крім того, Фінляндія продовжує підтримувати Україну в її зусиллях з залучення міжнародної фінансової

допомоги. Вона активно бере участь у роботі міжнародних фінансових інститутів, таких як МВФ та ЄБРР, для підтримки програм кредитування України. Фінляндія також продовжує надавати гуманітарну та матеріально-технічну допомогу Україні, зосереджуючись на потребах у сфері охорони здоров'я, води та санітарії, а також на підтримці внутрішньо переміщених осіб та найуразливіших груп населення. На початку 2024 року уряд Фінляндії оголосив про плани щодо надання додаткової допомоги Україні в 2024 році [43].

Фінляндія твердо підтримує Україну в її зусиллях щодо захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності в умовах російської агресії. Дипломатична підтримка Фінляндії України була послідовною та активною. Ось деякі ключові аспекти дипломатичної підтримки Фінляндії для України:

- Висловлювання твердої підтримки: Фінляндія неодноразово заявляла про свою підтримку України та її територіальної цілісності. Уряд Фінляндії та високопосадовці неодноразово висловлювали свою солідарність з Україною та засуджували російську агресію. Президент Фінляндії Саулі Ніністе, наприклад, чітко заявив про підтримку незалежності та суверенітету України. - Вимоги до Росії: Фінляндія постійно закликала Росію припинити свою агресію проти України та поважати міжнародне право. Вона підтримувала вимоги до Росії виконувати свої зобов'язання за міжнародними угодами, включаючи Мінські угоди. Фінляндія також закликала до мирного врегулювання конфлікту та підтримки зусиль з врегулювання.

- Міжнародне визнання: Фінляндія була серед країн, які першими визнали незалежність України після розпаду СРСР. Фінляндія також активно підтримувала прагнення України до членства в Європейському Союзі та інших європейських організаціях.

- Дипломатична координація: Фінляндія тісно співпрацює з міжнародними партнерами для координації дипломатичних зусиль на підтримку України. Вона активно бере участь у самітах та зустрічах на

високому рівні, включаючи саміти ЄС, НАТО та ОБСЄ, де обговорюються питання, пов'язані з Україною. Фінляндія також є членом міжнародної групи підтримки України. - Гуманітарна та економічна допомога: Дипломатична підтримка Фінляндії поєднується з її зусиллями щодо надання Україні гуманітарної та економічної допомоги. Фінляндія вважає це критично важливим для підтримки українського народу та допомоги в подоланні наслідків війни.

- Підтримка реформ: Фінляндія також підтримує зусилля України щодо впровадження реформ та підтримки демократичного розвитку. Вона надає допомогу в таких сферах, як верховенство права, боротьба з корупцією та децентралізація.

- Культурна та мовна підтримка: Фінляндія підтримує Україну в її зусиллях щодо захисту та просування української культури та мови. Фінляндія також засуджувала російську політику русифікації та порушувала питання про повагу до культурних та мовних прав українського народу.

- Інформаційна підтримка: Фінляндія також підтримувала Україну в боротьбі з дезінформацією та пропагандою. Вона заохочувала свободу преси та підтримку незалежних українських ЗМІ, які повідомляють про війну. Дипломатична підтримка Фінляндії для України продовжує грати важливу роль у мобілізації міжнародної підтримки для української незалежності та територіальної цілісності. Вона демонструє солідарність з Україною та спільну прихильність до міжнародного права та безпеки в Європі [44].

Фінляндія виступила з різкою критикою дій Росії в Україні, а Президент Фінляндії назвав російське вторгнення «грубим порушенням міжнародного права». Фінляндія також підтримала членство України в Раді Європи та Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ).

Фінляндія продовжує сприяти обміну інформацією з Україною та підкреслює важливість набуття чинності угоди між Фінляндією та Україною про взаємний захист інформації з обмеженим доступом. Угода про взаємний захист секретної інформації має вирішальне значення для поглиблення

співпраці в сфері безпеки та оборони між двома країнами. Угода між Фінляндією та Україною про взаємний захист інформації з обмеженим доступом була підписана в 2023 році. Вона встановлює рамки для обміну конфіденційною та секретною інформацією між двома країнами та забезпечує захист такої інформації. Фінляндія вважає, що набуття чинності цієї угоди є важливим кроком у посиленні співпраці в сфері безпеки та сприянні обміну інформацією. Вона дозволяє фінським та українським органам влади та організаціям, що займаються безпекою, обмінюватися конфіденційною інформацією більш ефективно та безпечно. Фінляндія активно працює над тим, щоб угода вступила в силу, і нагадує про її важливість як на двосторонньому рівні, так і в рамках міжнародних форумів. Вона вважає, що це буде сприяти тісній співпраці в сфері безпеки та оборони, а також поглибленню політичного діалогу. Обмін інформацією має вирішальне значення для підтримки України в її зусиллях щодо захисту своєї територіальної цілісності та протидії російській агресії. Фінляндія залишається відданою допомозі Україні в цій сфері та продовжує працювати над тим, щоб угода про взаємний захист секретної інформації якомога швидше набула чинності. Крім того, Фінляндія також сприяє обміну інформацією та розвідувальному співробітництву в рамках Європейського Союзу та НАТО, де вона також піднімає питання щодо важливості підтримки України та обміну інформацією в контексті російської агресії. Угода про взаємний захист секретної інформації є ключовим інструментом для посилення зв'язків між Фінляндією та Україною в сфері безпеки та оборони, і Фінляндія залишається рішучою у своїй підтримці її набуття чинності та впровадження [45].

Фінляндія підтримує Україну в її боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність не тільки дипломатичними та економічними засобами, але й шляхом надання військової підтримки. Після російського вторгнення в Україну в 2022 році Фінляндія активізувала свою військову допомогу та співпрацю з Україною.

Ось деякі ключові аспекти військової підтримки Фінляндії для України:

1. Посилена військова допомога: Після російського вторгнення Фінляндія значно збільшила свою військову допомогу Україні. Вона надала Україні обладнання та матеріали для оборони, включаючи каски, жетони та прилади нічного бачення. Фінляндія також надала Україні протитанкові зброї та іншу зброю.

2. Підготовка персоналу: Фінляндія надала допомогу в підготовці українських військових та фахівців. Фінська армія проводила навчання та курси підготовки для українських військовослужбовців, в тому числі з питань протидії вибухівкам, медичної допомоги на полі бою та тактичної підготовки. 3. Безпекова співпраця: Фінляндія та Україна тісно співпрацюють у сфері безпеки та оборони. Високопосадовці обох країн регулярно обговорюють питання безпеки та обмінюються інформацією. У вересні 2022 року президент Фінляндії Саулі Ніністе та президент України Володимир Зеленський обговорили питання безпеки та продовження підтримки України з боку Фінляндії.

4. Підтримка НАТО: Фінляндія, будучи членом НАТО, підтримує зусилля Альянсу щодо підтримки України. Вона бере участь у програмах НАТО з підготовки та допомоги Україні, а також підтримує рішення НАТО щодо посилення обороноздатності України.

5. Допомога в розмінуванні: Фінляндія надала Україні допомогу в розмінуванні та видаленні вибухових речовин. Фінська група з питань розмінування працює над тим, щоб допомогти Україні впоратися з великою кількістю вибухонебезпечних пристроїв та залишків війни, що залишилися після російського вторгнення.

6. Інформаційна підтримка: Фінляндія також підтримує Україну в інформаційній війні та боротьбі з російською пропагандою. Фінляндія допомагала українським ЗМІ та інституціям у сфері кібербезпеки, а також засуджувала російську дезінформацію та порушення прав людини в Україні.

7. Участь у санкціях: Фінляндія активно підтримує міжнародні санкції проти Росії за її агресію в Україні. Вона впроваджує та суворо дотримується санкцій ЄС проти Росії, включаючи обмеження на експорт зброї та товарів подвійного призначення. Важливо відзначити, що Фінляндія, яка має спільний кордон з Росією та особливий геополітичний контекст, обережно підходить до своєї військової підтримки через стримування та безпеку у власному регіоні. Проте, її військова підтримка України залишається значущою та конкретною, граючи свою роль у допомозі Україні захистити свою незалежність та територіальну цілісність [46].

Фінляндія надала значну гуманітарну підтримку Україні, в тому числі продовольство, медикаменти та житло для постраждалих від конфлікту. Фінляндія також надала фінансування для підтримки роботи гуманітарних організацій в Україні. Фінляндія надала значну гуманітарну допомогу Україні для полегшення страждань та задоволення потреб українського народу, постраждалого від російського вторгнення. Гуманітарна підтримка Фінляндії була всеосяжною і включала в себе допомогу продовольством, медикаментами, притулком та іншими важливими товарами. Конкретні дії Фінляндії включали в себе:

1. Продовольча допомога: Фінляндія надала тонни продовольства та гуманітарної допомоги для задоволення потреб українських громад. У 2022 році Фінляндія, наприклад, надала 200 тонн продовольства, включаючи молоко, цукор та інші товари першої необхідності.

2. Медична допомога: Фінляндія надала медикаменти, медичне обладнання та іншу допомогу для підтримки української медичної інфраструктури. Фінські лікарні також приймали українських пацієнтів, особливо дітей, які потребують спеціалізованої медичної допомоги.

3. Притулок та підтримка ВПО: Фінляндія надала притулок та допомогу внутрішньо переміщеним особам в Україні. Це включало в себе надання тимчасового житла, основних послуг та підтримки для тих, хто втік

від конфлікту. Фінляндія також спростила процедури надання притулку для українських громадян.

4. Допомога дітям та освіті: Фінляндія зосереджувалася на підтримці дітей та освіти, щоб допомогти відновити доступ до освіти для українських дітей, постраждалих від конфлікту. Це включало в себе надання навчальних матеріалів, підтримку програм психосоціальної допомоги та стипендії для українських студентів.

5. Підтримка водно-санітарних заходів: Фінляндія надала допомогу для забезпечення доступу до чистої води та санітарії в Україні, особливо в районах, сильно постраждалих від конфлікту. Це включало в себе поставки обладнання для очищення води та підтримку ремонту систем водопостачання.

6. Грошова допомога: Фінляндія також надала грошову допомогу гуманітарним організаціям, що працюють в Україні, щоб допомогти задовольнити найнагальніші потреби, такі як забезпечення їжею, теплим одягом та іншими предметами першої необхідності. З 2022 по 2024 рік характер гуманітарної допомоги Фінляндії залишався стабільним, але обсяг допомоги та увага до конкретних потреб еволюціонували з часом. Якщо на початку війни допомога була зосереджена на термінових потребах, то з часом увага перемістилася на більш довгострокову підтримку.

7. Відновлення та реконструкція: З 2023 року Фінляндія зосереджується не тільки на терміновій гуманітарній допомозі, але й на зусиллях з відновлення та реконструкції в Україні. Вона надала допомогу для підтримки відновлення критичної інфраструктури, таких як школи та лікарні, а також для вирішення наслідків війни для населення.

8. Координація допомоги: Фінляндія тісно співпрацює з міжнародними гуманітарними організаціями та іншими країнами для координації своєї гуманітарної допомоги Україні. Вона тісно співпрацює з Організацією Об'єднаних Націй, Європейським Союзом та неурядовими організаціями для ефективного надання допомоги тим, хто її потребує. Гуманітарна підтримка

Фінляндії для України залишається міцною та відданою, оскільки країна продовжує боротися з наслідками російської агресії. Фінляндія продовжує адаптовувати свою допомогу для задоволення змінюваних потреб українського народу, забезпечуючи всеосяжну підтримку в умовах гуманітарної кризи [47].

Загалом, Фінляндія продемонструвала тверду прихильність підтримці незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України шляхом надання економічної, дипломатичної, військової та гуманітарної допомоги. Фінські політики також чітко висловили свою незгоду з діями Росії в Україні та відданість дотриманню міжнародного права і норм.

- «Парламент працюватиме над підтримкою суверенітету і територіальної цілісності України та сприятиме мирному врегулюванню конфлікту». (2 березня 2022 року)

Ці заяви відображають рішуче засудження російського вторгнення в Україну з боку уряду та парламенту Фінляндії, а також їхню відданість підтримці суверенітету та територіальної цілісності України.

Фінляндія взяла на себе тверде зобов'язання надавати довгострокову підтримку Україні, в тому числі у сфері безпеки та оборони. Це відображає стійку прихильність Фінляндії до суверенітету, незалежності та територіальної цілісності України. Фінляндія зобов'язується підтримувати Україну на політичному рівні в довгостроковій перспективі. Це включає підтримку європейських і євроатлантичних прагнень України, засудження російської агресії та підтримку мирного вирішення конфлікту на основі міжнародного права.

Фінляндія прагне співпрацювати з партнерами та союзниками для забезпечення скоординованої та ефективної довгострокової підтримки України. Це включає співпрацю в рамках ЄС, НАТО, ОБСЄ та інших відповідних багатосторонніх форматів. А також визнає, що потреби України можуть змінюватися з часом, і зобов'язується бути гнучкою та адаптивною у

своїй підтримці. Це означає тісний діалог з Україною для визначення пріоритетів і коригування підтримки відповідно.

Загалом, довгострокове зобов'язання Фінляндії підтримувати Україну в сфері безпеки та оборони є потужним сигналом солідарності та партнерства. Воно спрямоване на зміцнення здатності України захищати свій суверенітет і територіальну цілісність, стримування подальшої агресії та сприяння стабільності й безпеці в регіоні. Це є частиною ширших міжнародних зусиль з підтримки України у довгостроковій перспективі [48].

Фінляндія зобов'язується підтримувати зусилля України з розбудови її оборонного потенціалу та досягнення взаємосумісності з НАТО. Це може включати надання обладнання, навчання та консультативну підтримку для модернізації Збройних Сил України. Прагне поглиблювати та розширювати своє двостороннє оборонне співробітництво з Україною. Це може включати регулярні консультації, спільні навчання, обмін інформацією та досвідом, а також потенційні спільні проекти в оборонній промисловості.

Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндією, підписана 3 квітня 2024 року, передбачає значні зобов'язання Фінляндії щодо забезпечення довгострокової підтримки України, зокрема у сфері безпеки та оборони. Ключові положення включають:

1. Фінляндія зобов'язується забезпечити довгострокову підтримку потреб України у сфері безпеки, оборони та посилення стійкості впродовж 10-річного строку дії угоди .

2. Безпекові зобов'язання Фінляндії перед Україною доповнюватимуть внески інших партнерів, включно з ЄС і країнами Північної Європи, та узгоджені із союзниками.

3. Військова підтримка Фінляндії залишатиметься значною та міститиме оборонні засоби, засновані на нагальних і критичних потребах України, такі як боєприпаси.

4. Фінляндія віддана підтримці зусиль України з упровадження реформ на її шляху до майбутнього членства в НАТО та ЄС.

5. У разі майбутнього збройного нападу Росії на Україну, на запит одного з учасників, сторони проведуть консультації протягом 24 годин для визначення відповідних кроків.

Угода підкреслює, що майбутнє України пов'язане з євроатлантичною родиною, а її членство в НАТО зробить ефективний внесок у мир і безпеку в Європі. Україна розглядається як невід'ємна частина євроатлантичної та глобальної безпеки [49].

Зобов'язання Фінляндії щодо підтримки безпеки України тісно пов'язані та доповнюють внески інших країн, включаючи інших членів Групи семи (G7), Європейський Союз та країни Північної Європи. Фінляндія активно співпрацює з цими суб'єктами для посилення колективної підтримки України в галузі безпеки та інших сферах. Ось як зобов'язання Фінляндії щодо безпеки України доповнюють внески інших ключових гравців:

1. Група семи (G7): Фінляндія, будучи членом Групи семи, підтримує спільні зусилля Групи семи щодо підтримки України. У заяві G7 від червня 2022 року щодо продовження підтримки України Фінляндія та інші країни G7 зобов'язалися і надалі надавати Україні допомогу в галузі безпеки, економічну та гуманітарну допомогу. Вони також закликали Росію припинити свою агресію та поважати суверенітет та територіальну цілісність України.

2. Європейський Союз (ЄС): Фінляндія, будучи членом ЄС, бере участь у спільних зусиллях ЄС щодо підтримки України. Це включає в себе виконання санкцій ЄС проти Росії, підтримку програми допомоги України ЄС та сприяння політичному вирішенню конфлікту. Фінляндія також тісно співпрацює з ЄС у сфері гуманітарної допомоги та відновлення України.

3. Північні країни: Фінляндія тісно співпрацює зі своїми сусідами з Північної Європи в питаннях підтримки України. Наприклад, Фінляндія, разом з іншими nordic країнами, взяла на себе зобов'язання щодо підвищення

їхньої collective підтримки України в травні 2022 року на саміті Північної Ради в Копенгагені. Країни Північної Європи координують свою допомогу та співпрацюють у сфері безпеки, оборони, економічної та гуманітарної допомоги.

4. Міжнародні організації: Фінляндія також співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй та Організація з безпеки та співпраці в Європі (ОБСЄ), для підтримки України. Фінляндія, наприклад, підтримує зусилля ОБСЄ щодо моніторингу та сприяння вирішенню конфлікту.

5. Двостороння співпраця: Фінляндія також тісно співпрацює з окремими країнами, включаючи партнерів по НАТО та сусідів по регіону, для координації підтримки України. Це включає в себе двосторонню співпрацю та обмін інформацією в сфері безпеки та оборони.

6. Гуманітарна та фінансова допомога: Фінляндія координує свою гуманітарну та фінансову допомогу Україні з міжнародними організаціями та іншими донорами, щоб забезпечити ефективне та узгоджене реагування на потреби України.

7. Стратегічне комунікаційне партнерство: Фінляндія також бере участь у спільних зусиллях щодо протидії російській дезінформації та підтримки України в інформаційній війні. Це включає в себе співпрацю з іншими країнами та організаціями для сприяння доступу до об'єктивної інформації та протидії пропаганді. Фінляндія, використовуючи свою географічну близькість та дипломатичні зв'язки, грає конструктивну роль у доповненні та посиленні внесків інших країн та організацій у підтримку безпеки та стабільності України. Її зобов'язання щодо підтримки України є частиною більшої міжнародної реакції, яка прагне допомогти Україні захистити свою суверенітету та демократичну майбутнє. Загалом, довгострокове зобов'язання Фінляндії надавати всебічну підтримку Україні є потужним сигналом стійкого партнерства та солідарності. Воно відображає розуміння того, що підтримка України вимагає постійних і багатовимірних

зусиль для протидії російській агресії, зміцнення стійкості України та просування миру й стабільності в регіоні. Це зобов'язання також служить прикладом для інших країн і сприяє міжнародній єдності [50].

Фінляндія твердо підтримує Україну в її європейських та євроатлантичних прагненнях, включаючи її прагнення до членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (НАТО). І вважає, що майбутнє України лежить у інтегрований, безпечній та мирній Європі, і вона активно підтримує зусилля України щодо наближення до європейських та євроатлантичних структур.

Ось як Фінляндія підтримує європейські та євроатлантичні прагнення України:

1. Підтримка членства в ЄС: Фінляндія підтримує прагнення України до членства в Європейському Союзі. Вона вважає, що Угода про асоціацію між ЄС та Україною є ключовим кроком на шляху до повноправного членства. Фінляндія допомагає Україні у впровадженні Угоди про асоціацію та підтримує її зусилля щодо задоволення критеріїв членства в ЄС. Фінляндія також підтримує зусилля України щодо реформ та сприяння верховенству права, боротьбі з корупцією та економічним реформам, необхідним для членства в ЄС.

2. Допомога в реформах: Фінляндія надає Україні допомогу та експертну допомогу в проведенні ключових реформ. Вона зосереджується на підтримці реформ у сфері управління, децентралізації та розвитку демократичних інститутів. Фінляндія також обмінюється своїм досвідом та кращими практиками в процесі інтеграції до ЄС.

3. Підтримка членства в НАТО: Фінляндія також підтримує прагнення України до членства в НАТО. Вона вважає, що Україна має право вибирати власні оборонні угоди, і вітала рішення України щодо набуття статусу країни-аспіранта до НАТО в 2022 році. Фінляндія допомагає Україні у впровадженні необхідних реформ та стандартів для членства в НАТО, включаючи реформи у сфері безпеки та оборони.

4. Посилення співпраці: Фінляндія та Україна активно працюють над поглибленням свого двостороннього політичного діалогу та співпраці в сфері безпеки. Це включає в себе спільні навчання та вправи, а також обмін інформацією та досвідом.

5. Міжнародна підтримка: Фінляндія підтримує Україну на міжнародному рівні у її європейських та євроатлантичних прагненнях. Вона співпрацює з іншими країнами-партнерами, включаючи членів ЄС та НАТО, для сприяння підтримці України. Фінляндія також сприяє обговоренню питань, пов'язаних з Україною, на форумах, таких як Саміти ЄС та НАТО.

6. Інформаційна підтримка: Фінляндія також підтримує Україну в її зусиллях щодо комунікацій та протидії дезінформації. Вона допомагає розвивати спроможності України у сфері стратегічних комунікацій та кібербезпеки.

7. Підтримка громадянського суспільства: Фінляндія підтримує розвиток українського громадянського суспільства та медійних організацій. Вона вважає, що активна громадянська спільнота та незалежні ЗМІ мають вирішальне значення для демократичного розвитку та відповідають європейським та євроатлантичним цінностям [51]. Фінляндія залишатиметься твердим прихильником європейських та євроатлантичних прагнень України та продовжуватиме надавати підтримку та допомогу на шляху до їх реалізації.

У 2024 році Фінляндія здійснила такі конкретні дії на підтримку України:

- Підписала Угоду про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндією 3 квітня 2024 року 12. Угода передбачає всебічну військову, політичну, фінансову та гуманітарну підтримку України протягом 10 років .

- У рамках підписання Угоди Фінляндія надала Україні 23-й пакет допомоги вартістю 188 млн євро 1. Загальна військова підтримка Фінляндії з початку повномасштабної агресії Росії наблизилася до 2 млрд євро.

- Фінляндія готує чотирирічний план підтримки України та вивчає нові шляхи посилення допомоги в наземній, повітряній, морській, кібернетичній та космічній сферах.
- Фінляндія продовжує надавати допомогу в реформуванні Сил оборони України, підготовці особового складу, розвитку оборонної промисловості та захисті IT-інфраструктури.
- Фінляндія бере активну участь у багатонаціональних заходах зі зміцнення оборонного сектору України, зокрема в коаліціях спроможностей Контактної групи з питань оборони України.
- Фінляндія готує національний план відбудови України. Бюджет співробітництва у сфері розвитку та гуманітарної допомоги на 2024-2028 роки становить 290 млн євро.
- Фінляндія надає фінансові інструменти та гарантії для підтримки фінських компаній, що інвестують в Україну, на загальну суму понад 150 млн євро.

Фінляндія дійсно оголосила про розробку чотирирічного плану підтримки для України, який буде зосереджений на наданні нової та інноваційної допомоги в різних сферах. План має на меті ще більше посилити та спланувати підтримку Фінляндії для України на період до 2026 року. Чотирирічний план підтримки Фінляндії для України спрямований на посилення довгострокової підтримки в ключових областях, включаючи безпеку та оборону, управління та верховенство права, економічне розвиток та соціальний добробут. Мета полягає в тому, щоб надати Україні більш передбачувану та ефективну допомогу, яка доповнює зусилля інших міжнародних партнерів. Крім традиційної військової та гуманітарної допомоги, план охоплює широкий спектр областей. Це включає в себе підтримку безпеки та оборони, допомогу у впровадженні реформ у сфері управління та децентралізації, сприяння економічному відновленню та розвитку, підтримку освіти та культури, а також заходи з протидії гібридним загрозам, таким як дезінформація. Фінляндія прагне дослідити нові та

інноваційні способи підтримки України. Це може включати в себе незвичні форми співпраці та допомоги, які виходять за межі традиційної двосторонньої допомоги. Фінляндія, наприклад, розглядає можливості для співпраці з Україною в нових технологіях та інноваціях, які можуть допомогти у відновленні та розвитку України. Підготовка плану підтримки включає в себе тісну координацію з українською стороною, щоб забезпечити його відповідність пріоритетам України. Фінляндія також співпрацює з міжнародними партнерами, включаючи інших членів ЄС та НАТО, щоб забезпечити доповнення та синергію з зусиллями інших країн. При підготовці плану Фінляндія проводить консультації з широким колом зацікавлених сторін, включаючи уряд, парламент, громадянське суспільство та експертні кола. Це допомагає забезпечити, щоб план відображав потреби та пріоритети України, а також відображав колективні зусилля Фінляндії щодо підтримки. План підтримки буде включати в себе механізми моніторингу та оцінки, щоб забезпечити його ефективне впровадження та вплив. Фінляндія буде регулярно оцінювати прогрес та адаптовувати свою допомогу відповідно до змінних потреб України. Найважливішою особливістю плану є його довгостроковий характер, який забезпечує Україні підтримку протягом *several* років вперед. Це допоможе Україні в її зусиллях щодо стабілізації та відновлення. Фінляндія планує завершити підготовку плану підтримки і він буде впроваджений у 2024 році, охоплюючи період до 2026 року. План є ще одним свідченням твердої прихильності Фінляндії допомогти Україні захистити свою незалежність та побудувати демократичну та процвітаючу майбутню [52].

Варто окремо зазначити, що Фінляндія твердо зобов'язалася підтримувати Україну в її зусиллях щодо розмінування території, яка була серйозно постраждала від вибухонебезпечних пристроїв та залишків війни внаслідок російського вторгнення. Фінляндія вважає цю допомогу критично важливою для захисту цивільного населення, сприяння відновленню та

забезпеченню безпеки в Україні. Конкретні дії Фінляндії щодо підтримки розмінування в Україні включають в себе:

1. Надання допомоги: Фінляндія надає Україні допомогу в розмінуванні, зосереджуючись на наданні обладнання та матеріалів для розмінування, таких як детектори металів, засоби індивідуального захисту та інше спеціалізоване обладнання.

2. Підготовка та навчання: Фінляндія надає допомогу в підготовці та навчанні українських фахівців з розмінування. Фінські експерти діляться своїм досвідом та кращими практиками з українськими колегами, щоб допомогти їм поліпшити свої навички та знання в цій сфері.

3. Співпраця з міжнародними організаціями: Фінляндія співпрацює з міжнародними організаціями, такими як Організація Об'єднаних Націй та Міжнародний комітет Червоного Хреста, для координації своєї допомоги в розмінуванні та забезпечення ефективного реагування на потреби України.

4. Підтримка ініціатив з підвищення обізнаності про ризики: Фінляндія також підтримує ініціативи, спрямовані на підвищення обізнаності українського населення про ризики, пов'язані з вибухонебезпечними предметами. Це включає в себе допомогу у розробці та поширенні інформаційних матеріалів та навчання місцевих громад щодо виявлення та реагування на ВНП.

5. Підтримка політики: Фінляндія підтримує міжнародні зусилля щодо сприяння дотриманню Конвенції про заборону протипіхотних мін та інших міжнародних договорів, пов'язаних з розмінуванням. Вона активно бере участь у відповідних міжнародних форумах та ініціативах, щоб привернути увагу до потреб України в розмінуванні.

6. Гуманітарна допомога: Допомога Фінляндії в розмінуванні є частиною її більшої гуманітарної допомоги Україні. Вона спрямована на полегшення страждань цивільного населення та підтримку його безпеки. Фінляндія залишається відданою підтримці України в її зусиллях щодо розмінування в середньостроковій та довгостроковій перспективі. Вона

визнає, що це критично важливо для відновлення, розвитку та захисту цивільного населення від загрози ВВП. Через свою допомогу в розмінуванні Фінляндія продовжує вносити свій внесок у захист України та підтримку її зусиль щодо подолання наслідків російської агресії [53].

На відміну від інших партнерів, Фінляндія залишається відданою своїй довгостроковій співпраці з Україною в сфері ядерної безпеки та продовжує підтримувати Україну в її зусиллях щодо забезпечення та підвищення ядерної безпеки. Фінляндія має довгу історію співпраці з Україною в цій сфері, яка почалася ще в 1990-х роках. Ядерна безпека має вирішальне значення для обох країн, і Фінляндія вважає, що її співпраця з Україною вносить значний внесок у захист людей та навколишнього середовища від ядерної небезпеки. Ось кілька ключових аспектів співпраці Фінляндії з Україною у сфері ядерної безпеки:

1. Проект "Укриття": Фінляндія активно бере участь у проекті "Укриття", який спрямований на допомогу у завершенні будівництва нового безпечного конфайнмента над зруйнованим блоком 4 Чорнобильської АЕС. Фінляндія надала для проекту понад 20 мільйонів євро та сприяла його координації.

2. Консультації та обмін досвідом: Фінляндія та Україна регулярно проводять консультації та обмінюються досвідом у сфері ядерної безпеки. Високопосадовці та експерти з ядерної енергії обох країн обговорюють кращі практики, уроки, отримані в результаті аварії на АЕС Фукусіма, та інші питання ядерної безпеки.

3. Підтримка регулювання: Фінляндія підтримує зусилля України щодо посилення свого ядерного регулювання та безпеки своїх ядерних установок. Вона обмінюється своїм досвідом у сфері регулювання та допомагає Україні у впровадженні міжнародних стандартів ядерної безпеки.

4. Безпека та надійність ядерних об'єктів: Фінляндія також сприяє поліпшенню безпеки та надійності українських ядерних об'єктів. Це включає

в себе допомогу в розробці планів реагування на аварії та підвищення здатності до екстреної готовності та реагування.

5. Підготовка кадрів: Фінляндія надає допомогу в підготовці українських фахівців з ядерної безпеки, включаючи навчання та підвищення кваліфікації для працівників ядерної галузі.

6. Дослідження та розвиток: Фінляндія та Україна співпрацюють у дослідженнях та розробках, пов'язаних з ядерною безпекою, включаючи розвиток технологій та методів підвищення безпеки ядерних установок.

7. Міжнародна співпраця: Фінляндія підтримує Україну на міжнародних форумах з ядерної безпеки та сприяє її участі в ініціативах у сфері ядерної безпеки. Фінляндія також співпрацює з міжнародними організаціями, такими як МАГАТЕ, для підтримки зусиль України щодо підвищення ядерної безпеки. Фінляндія залишається відданою продовження своєї співпраці з Україною у сфері ядерної безпеки, щоб допомогти їй утримати високий рівень ядерної безпеки та захистити населення та навколишнє середовище від ядерних ризиків [54].

Фінляндія продовжує демонструвати свою підтримку України у зв'язку з російською агресією. Офіційні особи Фінляндії заявили, що країна підтримує роботу над пошуком шляхів використання заморожених і знерухомлених російських активів для підтримки України.

Цей крок є частиною зусиль міжнародної спільноти щодо посилення тиску на Росію через її дії щодо України. Заморожені активи включають грошові кошти, інвестиції та інші активи, що належать російським громадянам або компаніям, які були заблоковані внаслідок санкцій, накладених на Росію після анексії Криму в 2014 році.

Фінляндії вважають, що використання цих активів для підтримки України може бути ефективним способом допомогти країні відновитися після війни та підтримати її економіку.

Фінляндія вже раніше демонструвала свою підтримку України, надавши їй гуманітарну допомогу та підтримку в рамках міжнародних

організацій. Тепер країна готова йти далі, шукати способи використання російських активів для підтримки України.

Цей крок Фінляндії є свідченням солідарності з Україною та її народом, які страждають від російської агресії. Україна високо цінує підтримку Фінляндії та інших країн, які допомагають їй у боротьбі за незалежність та суверенітет.

Фінляндія підтвердила свою відданість проведенню жорстких обмежувальних заходів і експортного контролю щодо секторів російської економіки, які підтримують агресивну політику Росії щодо України.

Цей крок є частиною зусиль міжнародної спільноти щодо посилення тиску на Росію, щоб вона припинила свою агресивну політику щодо України. Фінляндія, як член Європейського Союзу, підтримує санкції ЄС проти Росії, які були введені в 2014 році після анексії Криму.

Фінляндія вважає, що обмежувальні заходи та експортний контроль є ефективними засобами для тиску на Росію, щоб вона змінила свою політику щодо України. Країни ЄС, включаючи Фінляндію, вже давно вводили обмеження на експорт російським компаніям товарів, які можуть бути використані для військових або технологічних цілей.

Фінляндія також підтримує посилення експортного контролю, щоб запобігти російським компаніям отримувати доступ до критично важливих технологій та товарів, які можуть бути використані для підтримки військової агресії.

Цей крок Фінляндії є свідченням її відданості підтримці України та її народу, які страждають від російської агресії. Україна високо цінує підтримку Фінляндії та інших країн, які допомагають їй у боротьбі за незалежність та суверенітет. Україна є найбільшим партнером Фінляндії у сфері співробітництва в цілях розвитку. Бюджет на співробітництво в цілях розвитку та гуманітарну допомогу на 2024-2028 роки становить 290 мільйонів євро [55].

У Фінляндії вважають, що лише шляхом спільних зусиль міжнародної спільноти може бути досягнуто припинення російської агресії та відновлення миру на території України.

Згідно вищенаведених фактів, чітко прослідковується активна та кардинальна підтримка України урядом Фінляндії. Уряд Фінляндії надає значну підтримку Україні в різних аспектах, виявляючи солідарність та рішучість у протистоянні російській агресії. Фінляндія надає Україні військову допомогу, включаючи поставки зброї, боєприпасів, захисного обладнання та навчальних програм для українських військових. Країна активно надає гуманітарну допомогу Україні, включаючи надання житла, харчування, медичної допомоги та інших необхідних ресурсів для постраждалих від конфлікту.

Фінляндія надає фінансову підтримку Україні, включаючи гранти та кредити, для підтримки економіки та відновлення країни після війни. Уряд Фінляндії активно підтримує політичні ініціативи, спрямовані на підтримку України, включаючи визнання її територіальної цілісності та підтримку реформ в країні. Також активно підтримує міжнародні санкції проти Росії, включаючи обмеження експорту та фінансові санкції, спрямовані на зменшення підтримки Росії та захисту інтересів України.

Загалом, уряд Фінляндії надає комплексну підтримку Україні, виявляючи солідарність та рішучість у протистоянні російській агресії та підтримці її територіальної цілісності.

Узагальнюючи, Фінляндія, традиційно відома своєю нейтральною зовнішньополітичною позицією, значно змінила свою зовнішньополітичну стратегію в відповідь на російське вторгнення в Україну у 2022 році. Цей крок був зумовлений необхідністю захисту своєї безпеки та підтримки міжнародного права. Фінляндія посилила військову співпрацю з НАТО, розширила співпрацю у сфері кібербезпеки та енергетичної безпеки, збільшила військові витрати та подала заявку на членство в НАТО.

Фінляндія активно підтримує Україну на міжнародному рівні, висловлюючи рішуче засудження російської агресії та закликаючи до мирного врегулювання конфлікту. Фінські політики, включаючи президента, прем'єр-міністра та міністра закордонних справ, висловлювали свою незгоду з російськими діями в Україні та засуджували агресію.

Економічна підтримка України була однією з ключових сфер діяльності Фінляндії, включаючи надання фінансової допомоги, підтримку в залученні міжнародної фінансової допомоги, надання прямої допомоги в галузі розвитку та підтримку малого та середнього бізнесу в Україні.

Дипломатична підтримка Фінляндії для України була послідовною та активною, включаючи висловлювання твердої підтримки, вимоги до Росії, міжнародне визнання незалежності України, дипломатичну координацію, підтримку реформ, культурну та мовну підтримку, а також інформаційну підтримку.

Військова підтримка Фінляндії для України включала посилену військову допомогу, підготовку персоналу, безпекову співпрацю, підтримку НАТО, допомогу в розмінуванні, інформаційну підтримку та участь у санкціях проти Росії.

Гуманітарна підтримка Фінляндії для України була всеосяжною, включаючи продовольчу допомогу, медичну допомогу, притулок та підтримку внутрішньо переміщених осіб, допомогу дітям та освіті, підтримку водно-санітарних заходів, грошову допомогу гуманітарним організаціям та зусилля з відновлення та реконструкції.

У цілому, Фінляндія продемонструвала тверду прихильність підтримки незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України шляхом надання економічної, дипломатичної, військової та гуманітарної допомоги. Фінські політики також чітко висловили свою незгоду з діями Росії в Україні та відданість дотриманню міжнародного права і норм.

ВИСНОВКИ

На початку XXI століття зовнішня політика Фінляндії характеризувалася стриманістю та нейтралітетом у відносинах з НАТО. Це включало участь у миротворчих місіях та розвиток оборонних зв'язків з країнами ЄС і НАТО. Проте з часом відбулася значна зміна через зростаючі загрози з боку Росії. Євроатлантичний чинник став більш вираженим у фінській зовнішній політиці, особливо після агресії Росії проти України у 2022 році, що спонукало Фінляндію до активної інтеграції в НАТО. Російське вторгнення в Україну в 2022 році стало каталізатором для зміни зовнішньополітичної стратегії Фінляндії. Відповіддю на цю агресію стало рішення Фінляндії про вступ до НАТО, що означало відмову від десятилітньої політики нейтральності. Це рішення було сприйнято як необхідний крок для забезпечення національної безпеки в умовах зростаючої загрози з боку Росії.

Фінляндія також значно збільшила свою військову підтримку Україні, включаючи надання значних фінансових пакетів допомоги, що підкреслює її зобов'язання перед євроатлантичною безпекою та підтримкою України

Фінляндія, яка традиційно підтримувала політику нейтралітету, зіткнулася з необхідністю переосмислення своєї ролі на євроатлантичній арені через безпосередні загрози з боку Росії. Це призвело до історичного рішення про вступ до НАТО, що відображає глибокі зміни у сприйнятті зовнішньополітичної безпеки та необхідності захисту.

Збільшення військової підтримки Україні та інтеграція у структури НАТО демонструють зміцнення євроатлантичних зв'язків Фінляндії. Це також відображає зростання громадської підтримки НАТО у Фінляндії, що стало відповіддю на агресивні дії Росії та загрозу її подальшої експансії .

Військова підтримка Фінляндії для України включала посилену військову допомогу, підготовку персоналу, безпекову співпрацю, підтримку

НАТО, допомогу в розмінуванні, інформаційну підтримку та участь у санкціях проти Росії.

Гуманітарна підтримка Фінляндії для України була всеосяжною, включаючи продовольчу допомогу, медичну допомогу, притулок та підтримку внутрішньо переміщених осіб, допомогу дітям та освіті, підтримку водно-санітарних заходів, грошову допомогу гуманітарним організаціям та зусилля з відновлення та реконструкції.

У цілому, Фінляндія продемонструвала тверду прихильність підтримки незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України шляхом надання економічної, дипломатичної, військової та гуманітарної допомоги. Фінські політики також чітко висловили свою незгоду з діями Росії в Україні та відданість дотриманню міжнародного права і норм.

Фінляндія активно включилася в євроатлантичні безпекові ініціативи, зокрема через участь у програмах НАТО та підтримку України, що підкреслює її роль як активного члена альянсу, здатного впливати на регіональну безпеку та стабільність.

Крім того, Фінляндія активно підтримує політику відкритих дверей НАТО та прагне до збільшення своєї участі у міжнародних операціях з миротворчих метою. Країна також підтримує розширення співпраці з країнами-членами НАТО та ЄС у сферах оборони, розвідки та технологій безпеки.

Євроатлантична інтеграція Фінляндії відображає зміни у стратегічних пріоритетах країни, оскільки вона розглядає цей шлях як засіб зміцнення своєї безпеки та стабільності в регіоні у відповідь на зовнішні загрози. Це також відображає бажання Фінляндії бути активним гравцем у міжнародних справах та сприяти зміцненню європейської та євроатлантичної безпеки.

Таким чином, євроатлантична інтеграція Фінляндії стала ключовим елементом її зовнішньої політики у відповідь на зовнішні загрози та зміцнення регіональної безпеки, що відображає глибокі зміни у стратегічних пріоритетах країни.

На основі проведеного дослідження можна зробити висновок, що Фінляндія, будучи традиційно нейтральною державою, суттєво змінила свою зовнішньополітичну стратегію в контексті російсько-української війни. Ця зміна була зумовлена необхідністю захисту власної безпеки та підтримки міжнародного права. Фінляндія активізувала військову співпрацю з НАТО, розширила співпрацю в областях кібербезпеки та енергетичної безпеки, підвищила військові витрати та подала заявку на членство в НАТО.

У цілому, Фінляндія продемонструвала тверду прихильність до підтримки незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України, надаючи економічну, дипломатичну, військову та гуманітарну допомогу. Фінські політики також чітко висловили свою незгоду з діями Росії в Україні та відданість дотриманню міжнародного права і норм.

Розгляд історичного контексту відносин Фінляндії з Росією та Україною, а також розвитку євроатлантичних відносин Фінляндії з кінця Холодної війни до сучасності, допомогло зрозуміти, як минулі події вплинули на поточну політику Фінляндії. Використання різних методів дозволило не тільки проаналізувати та оцінити євроатлантичну політику Фінляндської Республіки, але й зрозуміти, як ця політика еволюціонувала в умовах російсько-української війни, сформувавши комплексну картину євроатлантичних відносин Фінляндії, яка відображає баланс між національними інтересами, регіональною безпекою та міжнародними зобов'язаннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Finland, Sweden say more EU sanctions against Russia needed [Електронний ресурс] // Reuters. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/world/europe/finland-sweden-say-more-eu-sanctions-against-russia-needed-2024-03-26/>
2. Robin Forsberg, Aku-M. Kähkönen, Janna Öberg. Implications of a Finnish and Swedish NATO Membership for Security in the Baltic Sea Region [Електронний ресурс] / Robin Forsberg, Aku-M. Kähkönen, Janna Öberg. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wilsoncenter.org/article/implications-finnish-and-swedish-nato-membership-security-baltic-sea-region>
3. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндською Республікою [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-90021>.
4. Чекаленко Л. Зовнішня політика України: підручник. Київ: Дипломатична академія України, 2016. 346 с.
5. Потехін О. Розширення НАТО: уроки для України. Зовнішні справи. 2022. № 2. С. 10-15.
6. Костенко Ю. Нордичний вимір зовнішньої політики України. Міжнародні відносини. Серія "Політичні науки". 2021. № 21. С. 78-92.
7. Forsberg T. Finland's Foreign Policy: From Neutrality to Post-Neutrality. Oxford: Oxford University Press, 2022. 320 p.
8. Westinen T. Finland's NATO Membership: Causes and Consequences. Security and Defence Quarterly. 2023. Vol. 41, No. 1. P. 45-62.
9. Granholm G. The Geopolitical Implications of Finland's NATO Membership. Scandinavian Journal of Military Studies. 2023. Vol. 6, No. 1. P. 1

10. Ivan R. Skripka, Oiuna D. Erdynieva. EURO-ATLANTIC INTEGRATION OF FINLAND AND NORWAY: COMPARATIVE ANALYSIS [Електронний ресурс] / Ivan R. Skripka, Oiuna D. Erdynieva – Режим доступу до ресурсу: <https://doaj.org/article/32872eccbecd4d3f99864c5bd6a268c8>.

11. Anniken Huitfeldt. There's a model for Ukraine's future Euro-Atlantic integration: The Baltics [Електронний ресурс] / Anniken Huitfeldt. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/theres-a-model-for-ukraines-future-euro-atlantic-integration-the-baltics/id2989818/>

12. Enander, Henrik , Larson, Susan Ruth , Sandvik, Gudmund , Henriksson, Markku Ilmari and Weibull, Jörgen. "history of Finland". Encyclopedia Britannica, 30 Aug. 2023, <https://www.britannica.com/topic/history-of-finland>. Accessed 9 April 2024.

13. «Фінляндизація» для України? Ремарка Макрона зачепила Київ і викликала неприємні спогади в Гельсінкі.
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/finlyandyzatsiya-dlya-ukrayiny/31698787.html>

14. PARLIAMENTARISM IN FINLAND [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://finland.fi/life-society/parliamentarism-in-finland/>

15. Pasi Tuunainen. Finland in World War II [Електронний ресурс] / Pasi Tuunainen – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199791279/obo-9780199791279-0208.xml>

16. Törnudd, Klaus. “Finnish Neutrality Policy During the Cold War.” The SAIS Review of International Affairs 25, no. 2 (2005): 43–52.

17. OBLATH, G., and P. PETE. “TRADE WITH THE SOVIET UNION: THE FINNISH CASE.” Acta Oeconomica 35, no. 1/2 (1985): 165–94

18. Wuorinen, John H. “Finland in Today's Cold War World.” World Affairs 125, no. 3 (1962): 161–66.

19. Finland [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://peacekeeping.un.org/en/finland>.

20. Finland [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles/finland_en.

21. Country Profile: Finland [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2020/05/ipi-pub-ppp-Finland.pdf>.

22. RAUNIO, ТАPIO, and MATTI WIBERG. “Parliamentarizing Foreign Policy Decision-Making: Finland in the European Union.” *Cooperation and Conflict* 36, no. 1 (2001): 61–86.

23. Marco Giuli. Finland in the European Union: Frontrunner or follower? [Електронний ресурс] / Marco Giuli, Annika Hedberg, Paul Ivan. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://www.epc.eu/content/PDF/181113_FinlandEU_SPfE_EiW.pdf.

24. Relations with Finland [Електронний ресурс] // NATO. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49594.htm.

25. Wales Summit Declaration [Електронний ресурс] // NATO. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm.

26. Артёмов, І. В. Український вимір європейської та євроатлантичної інтеграції [Текст] : навч. посіб. : у 2-х кн. Кн. 2 : Україна - НАТО / І. В. Артёмов. – Ужгород : Ліра, 2008. – 370 с. – (Євроінтеграція: український вимір).

27. Niemikari R. Finland: Balancing Centralized Leadership and Regional Interests [Електронний ресурс] / R. Niemikari, T. Raunio. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/365961870_Finland_Balancing_Centralized_Leadership_and_Regional_Interests.

28. Dustmann, C., F. Fasani, T. Frattini, L. Minale, and U. Schönberg. “On the economics and politics of refugee migration.” *Economic Policy* 32:91 (2017): 497–550.

29. Appelt, S. et al. (2020), “The effects of R&D tax incentives and their role in the innovation policy mix: Findings from the OECD microBeRD project, 2016-19”, OECD Science, Technology and Industry Policy Papers 92.

30. Arnold, E. et al. (2022), “Evaluation of the Academy of Finland”, Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2022:7.

31. Borg, R., A. Toikka and E. Primmer (2015), “Social capital and governance: A social network analysis of forest biodiversity collaboration in Central Finland”, *Forest Policy and Economics*, Vol. 50, pp. 90-97

32. Something New, Something Old – Finland on the Verge of a New Russia Relationship [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wilsoncenter.org/article/something-new-something-old-finland-verge-new-russia-relationship>.

33. Anna Michalski, Douglas Brommesson, Ann-Marie Ekengren, Small states and the dilemma of geopolitics: role change in Finland and Sweden, *International Affairs*, Volume 100, Issue 1, January 2024, Pages 139–157

34. How allied Sweden and Finland can secure Northern Europe [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/how-allied-sweden-finland-can-secure-northern-europe/>.

35. Jason C. Moyer. Finland’s Remarkable First Year in NATO [Електронний ресурс] / Jason C. Moyer. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wilsoncenter.org/article/finlands-remarkable-first-year-nato>.

36. Finland’s NATO accession process [Електронний ресурс] // FINNISH GOVERNMENT. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://valtioneuvosto.fi/en/finland-and-nato/accession-process>.

37. Фінляндії – союзник, надійний партнер та дружня країна [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу:

<https://dia.dp.gov.ua/finlyandi%D1%97-soyuznik-nadijnij-partner-ta-druzhnya-kra%D1%97na/>.

38. President Niinistö: Finland strongly condemns Russia's actions and warfare [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.presidentti.fi/niinisto/en/news/president-niinisto-finland-strongly-condemns-russias-actions-and-warfare/>.

39. Finland condemns Russia's attack, EU details new sanctions [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.helsinkitimes.fi/finland/finland-news/domestic/21075-finland-condemns-russia-s-attack-eu-details-new-sanctions.html>.

40. Finland sends additional aid to Ukraine [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/finland-sends-additional-aid-to-ukraine>.

41. Як ЄС підтримує Україну: від санкцій до військової та гуманітарної допомоги [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/explainers/yak-yes-pidtrymuje-ukrayinu-vid-sankcij-do-vijskovoyi-ta-gumanitarnoyi-dopomogy/>.

42. Evolution of the policy of the Republic of Finland regarding NATO membership (1994–2023) [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://www.researchgate.net/publication/378751563_Evolution_of_the_policy_of_the_Republic_of_Finland_regarding_NATO_membership_1994-2023.

43. Finland delivers more defence materiel to Ukraine [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10184/finland-delivers-more-defence-materiel-to-ukraine>.

44. Finland sends more defence materiel assistance to Ukraine [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://valtioneuvosto.fi/en/-/10184/finland-sends-more-defence-materiel-assistance-to-ukraine>.

45. Information security agreements in force in Finland [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://um.fi/information-security-agreements-in-force-in-finland>.

46. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985>.

47. Фінляндія планує збільшити допомогу Україні на наступний рік [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://glavcom.ua/world/observe/finljandija-planuje-dopomohu-ukrajini-na-nastupnij-rik-970440.html>.

48. Гарантії безпеки для України: що передбачає угода з Фінляндією [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.rbc.ua/rus/news/garantiyi-bezpeki-ukrayini-shcho-peredbachae-1712145604.html>.

49. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндською республікою [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://flot2017.com/uhoda-pro-spivrobotnytstvo-u-sferi-bezpeky-ta-dovhostrokovu-pidtrymku-mizh-ukrainoiu-ta-finliandskoiu-respublikoiu-povnyj-tekst/>.

50. G7: Joint declaration of support for Ukraine [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/07/12/g7-joint-declaration-of-support-for-ukraine/>.

51. Офіцинський Р. Європейська та євроатлантична інтеграція України. Соціальний аспект / Р.А. Офіцинський. – Ужгород, 2007. – 320 с.

52. Національний план Фінляндії щодо допомоги Україні шляхом покращення умов діяльності фінських компаній у процесі відновлення та відбудови України через фінансові рішення, консультації та підтримку

[Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: https://finlandabroad.fi/web/ukr/aktivni-proekti/-/asset_publisher/TV8iYvdcF3tq/content/%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D0%B4%D1%96%D1%97-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0-2/384951.

53. Фінляндія передасть Україні інженерні машини розмінування [Електронний ресурс]. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://mil.in.ua/uk/news/finlyandiya-peredast-ukrayini-inzhenerni-mashyny-rozminuvannya/>.

54. Україна і Фінляндія обговорили питання ядерної безпеки в регіоні [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3577962-ukraina-i-finlandia-obgovorili-pitanna-adernoj-bezpeki-v-regioni.html>.

55. Фінляндія підтримує ідею направити прибутки від російських активів на зброю для України [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3833975-finlandia-pidtrimue-ideu-napraviti-pributki-vid-rosijskih-aktiviv-na-zbrou-dla-ukraini.html>.